

פניני הפרשה

חוקת

עלון מס' 1194

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

בדקת שאינך במינוס!?

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון – לפי פשוטו של מקרא מדובר על המושלים בלעם ובעור, כפי שמפרש רש"י, שעל ידי פיהם הצליחו לתת כח לסיחון לכבוש את העיר חשבון. אמנם בדרך דרש חידשו חז"ל רמז גדול בעבודת המוסר ויראת ה', וכך אמרו בגמ' ב"ב דף עח: א"ר שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן מאי דכתיב "על כן יאמרו המושלים"? "המושלים" אלו המושלים ביצרים "בואו חשבון" בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה.

שואלים בעלי המוסר: הרי כדי לערוך חשבון כזה, די בפעם בתקופה, ומדוע אומרים המושלים בואו חשבון, שמשמע בכל הזמן? ובכלל יש להבין מה צורך יש בחשבון זה, הרי כל בר-דעת יודע שיש חשבון, ובכל זאת הרשעים עומדים ברשעותם ובתאוותיהם וחסר להם יראת ה'?

אלא, מלמדים אותנו רבותינו, כי כדי לנצח את היצר, צריך האדם לשמור בכל עת על עצמו ולדקדק במעשיו בכל זמן ועידן. ולא רק לדעת כמה שכר וכמה הפסד, אלא לבדוק את מעשיו היכן הוא נמצא כרגע – בריוח או בהפסד. ממש כמו אדם שיש לו חשבון בבנק, שאם יזניח את החשבון ולא יבדוק בכל פעם האם הוא במינוס או בפלוס, תוך זמן קצר יכול למצוא את עצמו טובע ברביות בסכומי עתק. כך הדבר בעבודת ה', צריך לדעת מה צריך לעשות ומה מיותר ונחשב לבזבוז זמן.

*

מעשה ברבנו החפץ חיים, ששהה בעיר המלוכה "פטרבורג" עם גדולי הדור, כדי להשתדל למנוע גזירות על היהודים. קרה והחפץ חיים היה צריך בשעת לילה מאוחרת נייר כדי לרשום עליו דבר מה. מאחר והחנויות באותה שעה היו סגורות, ביקש מאחד האדמו"רים שהיו שם חתיכת נייר. האדמו"ר נענה בחפץ לב. רצה הח"ח לשלם לו דמי הנייר, אך הלה דחהו בחיך ולא רצה לקבל ממנו תשלום. מיד החפץ חיים השיב לו את גליון הנייר, ולא רצה ליטול מהנייר עד שניאות האדמו"ר לקבל תמורתו. השתומם האדמו"ר ואמר: "הרי ידוע לך רבי שלשתי פרומות אין ערך של ממש...". השיב החפץ חיים "ודאי שיש ערך, שהרי משתי פרומות של גזל, עלול להוציא חלילה מלאך חבלה רע ונורא, שיש בכוחו להחריב את כל פטרבורג". זהו "מחשב שכר עבירה כנגד הפסדה".

מָבָל מְלַמְּדֵי הַשְּׂפֵלִיתִי	עצה טובה
<p>מה לומדים מן – חץ</p> <p>"בְּחָצִים בְּיַד גִּבּוֹר בֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים" (תְּהִלִּים קכז, ד). טֹבַע הַחֵץ שֶׁצָּרִיךְ לְמַשֵּׁךְ אוֹתוֹ אֵלָיךְ בְּיַד שֶׁהוּא יְעוּף רְחוֹק. כִּי בְּדִיּוֹק בְּנֵי הַנְּעוּרִים, אִם אָנוּ רוֹצִים שֶׁהֵם יִגְיעוּ רְחוֹק וַיִּמְאַשּׁוּ אֶת הַבְּשָׂרוֹנוֹת שֶׁנִּמְטַע בָּהֶם הַקִּבֵּה, צָרִיךְ לְקַרֵּב אוֹתָם, לְמַשֵּׁךְ אוֹתָם אֵלָינוּ בְּאַהֲבָה וּבְלִבְבִיּוֹת. (שְׂמַעְתִּי)</p>	<p>עצה לחתן, כשבוע לפני החתונה לפחות, כדאי מאוד ללבוש את כל בגדי החתונה יחד, מכף רגל ועד ראש, ולא להסתפק במדידה של כל פריט לגופו. לפעמים מגלים שהחגורה החדשה רחבה מדי ללולאות המכנס, השרוולים בולטים בצורה מוקצנת מהחליפה, והמכנסיים שנמדדו עם נעלי יום חול - ארוכות מדאי ביחס לנעליים החגיגיות... לבעלי משקפיים שרכשו משקפיים חדשות לחתונה - כדאי להתחיל להרכיב אותם כיומיים קודם החתונה, כדי לא לקבל סחרחורת ביום החתונה. הדבר נכון גם לגבי נעליים. (קונטרס "כל-חתן").</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין שהמיתה היא מכנעת ומשברת עריצותם של הרשעים, כי דרך רשעים מצליחה לפניהם ושוכחים את הש"ת וכופרים בעיקר ח"ו... אך כאשר יראה שאחרי זמן מה ישבר כוחו של הרשע ותאבד עריצותו על ידי המיתה, מיד האדם נכנע ושב אל הש"ת" ("מגיד חדשות" ח"י דרוש כ"ז)

והשקית את העדה ואת בעירם (כ' ח')

יש להקשות שהרי אמרו בברכות דף מ' ע"א אר"ח אמר שמואל אסור לאדם שיאכל קודם שיאכיל לבהמתו שנאמר "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" והדר "ואכלת ושבעת". ע"כ. וא"כ למה אמר כאן "והשקית את העדה" ואח"כ "ואת בעירם"? ואפשר ליישב שדוקא במאכל צריך להקדים בהמתו כמ"ש "ואכלת ושבעת" אבל בשתיה אדם קודם לבהמה. ושור"ר שכ"כ לחלק המ"א בא"ח סי' קס"ז ס"ק י"ח בשם ס' חסידים ע"ש. וכ"מ במלכים ב' פ"ג "והנהל ההוא ימלא מים ושתייתם אתם ומקניכם ובהמתכם". ומה שהקדים מקנה לבהמות, אפשר שבא לחדש שאפי' מקנה שהוא קניינו של אדם כמ"ש הרד"ק בס' השרשים והוא בעליו ובאוכל צריך להקדימו לפניו כדלעיל, אפ"ה בשתיה אדם קודם לו. ועוד יש לומר שדוקא בעל הבהמה עצמו אסור לו לאכול קודם שיתן לבהמתו אבל כאן במשה רבנו שאינו בעל הבהמות יכול להקדים את האדם לבהמה. וכן ראיתי שחילקו כן בס' טהרת השלחן ובליקוטי חבר בן חיים בהגהותיהם לש"ע א"ח סי' ק"ע. וכ"ה בס' טעמא דקרא להגרה"ק זצ"ל פר' נח עה"פ "והיה לך ולהם לאכלה" ע"ש. וכ"מ לשון הפס' שכל הפרשה כתובה בלשון רבים "והיה אם שמוע תשמעו וגו' בכל לבבכם ובכל נפשכם" וגם אח"כ "השמרו לכם פן יפתה ללבבכם" וכן כל הפרשה, ואילו פס' זה כתוב בלשון יחיד "ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת", ובא ללמד בזה שציווי זה להאכיל לבהמתו לפניו הוא מצוה על כל אדם יחיד לעצמו ולא לאחר [לרבים]. ודרך אגב מ"ש בליקוטי חבר בן חיים הנ"ל בשם רבו ההת"ס שעל הבעלים החיוב להקדים בהמתם לנפשם אבל איניש דעלמא ודאי כבוד ופרנסת אדם אפי' לאכילה קודם לבהמת חבירו ע"ש, זה פלוג על מ"ש בס' מעם לועז (להגר"ש ירושלמי זצ"ל) בשם ס' לב אהרן עה"פ (שופטים פי"ט פס' ט') "ויבל לחמורים וירחצו רגליהם ויאכלו וישתו" וז"ל: מלמדנו בזה הכתוב דהיה הזקן גם זהיר במצוות ונתן תחילה אוכל לחמורים ואח"כ ויאכלו וישתו, כפי הדין שאסור לאכול לפני שנותנים מאכל לבהמה. ע"ש. [וכיו"ב כ' בס' וזאת מנוחתי בחי' לברכות מ' ע"א ע"ש]. שהרי הזקן שם לא היו החמורים שלו אלא של אורחיו ובכ"ז הקדים הבהמות. ואפ"ל דהאכיל גם חמוריו שלו ולכן הקדים החמורים. וזהו שנקט "וחמורים" ולא וחמוריו. ודוחק קצת. ועי' תרגום יונתן שתרגם "וחמריה". ושור"ר בס' לב אהרן הנ"ל (לר' אהרן אבן חיים זצ"ל) שכ' בזה"ל: והנה נוכל לומר שבעה"ב [הזקן] הוא אשר עשה זה שמשל המביא היה הבלול ואליו חוזר אומרו "ויבל", או שמא נאמר שרצון הפס' לומר "ויביאהו לביתו" כי לא עשה זולתו שהביאו לביתו לבד והוא הלוי "ויבל לחמורים", כי עשה בזה מה ששנו חכמים ולמדו מהתורה שאסור לאדם שיאכל עד אשר יאכיל לבהמתו שנא' "ונתתי עשב" וכו', ולזה "ויבל" ואח"כ "וירחצו רגליהם ויאכלו וישתו" משלהם הוא ופילגשו והנער. עכ"ל. משמע מדבריו דרק על הלוי האורח [בעל החמורים] קאמר שהקפיד להקדים הבהמה לנפשו ולא על הזקן, ודלא כהבנת הרב מעם לועז. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו (כ"א ל"ד)

אפשר, שראה משה שלאחר שנצחו בני ישראל את סיחון נכנסה קצת גאווה בלבם וחשבו שיוכלו לנצח לבדם את עוג מלך הבשן, לכן התפלל משה על הדבר. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**התרים בפני העבירות**

ומבאר שהשאלה שביקשו לדעת היא מה השורש שהביא אותם להילכד בשלש עברות החמורות? ועל זה השיב ה' "על עזבם את תורת", שכן אין מבטל ליצר הרע כי אם התורה, ובביטולה נתגבר עליהם היצר וחטאו. וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל' ע"ב): אמר להם הקב"ה לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין. אם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו, שנאמר (בראשית ד, ז) "הלא אם תטיב שאת", ואם אין אתם עוסקין בתורה - אתם נמסרים בידו, שנאמר "לפתח חטאת רובץ". וכן אמרו במדרש (איכה רבה פתיחתא ב'): "הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, שמתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה היה מחזירן למוטב".

הגמרא בנדרים (פ"א ע"א) עוסקת בסיבה לחורבן בית ראשון, וכך מובא שם: אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב "מי האיש החכם ויבן את זאת [ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה]: על מה אבדה הארץ, נצתה כמדבר מבלי עבר" (ירמיה ט, יא)? דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב "ויאמר ה' על עזבם את תורת" וגו' (שם יב).

ותמה מרן החיד"א זצ"ל בספרו "חומת אנך" (איכה ב, ג) מדוע נזקקו לחפש סיבה לחורבן עד שהיה צריך לשאול לחכמים ולנביאים ואף הם לא ידעו, הלא עוונותיהם היו גלויים וידועים, שחטאו בשלש עברות חמורות (כמבואר ביומא ט' ע"ב)?

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

המחלה שפוחתת על יהודים

לאחר ההחלמה, באה עם בעלה להיפרד מהמנתח הגוי.

בספר "בדיקת המזון כהלכה" מספר המחבר הרב משה ויא שליט"א (מומחה בבירור וחקר כשרות המאכלים מתולעים):

תוך כדי שיחה, התעניין הרופא: "האם שמעתם פעם על העם היהודי?". הם הופתעו מהשאלה והשיבו: "אנחנו עצמנו יהודים".

בהיותי במקסיקו סיטי, לאחר הרצאה בנושא כשרות המזון והשפעתו על האדם, ניגש אלי אחד המשתתפים ובפיו סיפור אישי.

"איך זה יכול להיות?!", הסיר הרופא את משקפי הקריאה והביט בהם בתימהון, "הרי המחלה הזו נגרמת רק מאכילת מבשר חזיר, ויהודים עד כמה שידוע לי מתנזרים מבשר חזיר?!". הם הרכינו ראשם מרוב בושה וענו ברפיון שפתיים שהם רחוקים מיהדות והם כן רגילים לאכול דבר אחר...

הלה סיפר שמספר שנים קודם לכן, במוחה של רעייתו התגלתה מחלה חמורה - הבדיקות הצביעו על כך שהיא סובלת מטפיל ציסטיסרכוס (תולעת שפוגעת במוח וגורמת למוות רח"ל).

המאורע הזה טלטל את נפשם, והם החליטו לשנות את אורח חייהם, ואט אט החלו לשמור תורה ומצוות.

בני הזוג ניגשו למרכז רפואי נחשב בעולם, המתמחה במיוחד בטיפול במקרים כאלו, ואחד מטובי המנתחים הצליח לאחר ניתוח מסובך להוציא את התולעת בשלב מוקדם וחיי האשה ניצלו.

ראשון בקודש

המבאר הראשון לתורה

משה רבנו ע"ה, כמו שנאמר "בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר (דברים א, ה). (ע"פ חידוץ בירחון אור תורה אלול תשנ"ג).

תמיד רצית להפוך את כתיבתך למקצועית ומרתקת?

כעת הדבר בהישג ידך!

הספר הנפלא

הכתב והמכתב

שני חלקים

פרקי הנחיה והדרכה באמנות הכתיבה התורנית

יחד עם אוצר מליצות וביטויים לשימוש בכתיבה עם פירושים ומקורותיהם

הספרים כוללים הדרכה בכל סוגי הכתיבה:

מאמרים, שאלות ותשובות, חידושי מקרא, חידושי ש"ס, פסקי הלכה, סיפורים, ביוגרפיות, מכתבים, מודעות ושירים, כתיבת הערה, קושיא ותירוץ, כללי פיסוק ור"ת, טיפים והדרכה בהוצאת ספר לאור וההדרת ספרים ועוד ועוד.

ניתן להשיג בהנחות הספרים

הפצה ראשית "אור החיים", לבירורים - 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: כתב רב סעדיה גאון בסדרו בהלכות ברכת כהנים (הוצאת חברת מקיצי נרדמים עמ' צ"ו) וז"ל: וכהן שאכל דבר או שתה מים בשעת הבוקר אחרי עלות השחר, אינו יכול לברך ברכת כהנים באותו יום. עכ"ל. יורנו המורה מה טעמו של הגאון?

תשובה: אולי כיון שעשה עבירה שאכל לפני התפלה. וסובר כדעת הרמב"ם והפרי חדש (בסי' פ"ט) שאסור לשנות אפילו מים לפני התפלה. ומיהו אם התפלל ואחר התפלה אכל ושתה, אין מניעה לשאת כפיו, דהא מוכח בגמרא דתענית (כ"ו ע"ב) שאלולי טעם השכרות היה מותר.

שאלה: מה טעם המנהג להניח את המלית על ראשי הבנים בברכת כהנים?
תשובה: שיערתי בס"ד שפעם היו הכהנים גלויי פנים בשעת נשיאת כפיים, ואסרו חז"ל להסתכל בהם ובכפות ידיהם. וכיון שהילדים לא נזהרים בזה, עמפו אותם ההורים במלית וברכו אותם, שלא יציצו בכהנים. [וע"ע בספר דרכי העיון הנד"מ עמ' שכ"ח].

שאלה: המשנ"ב (סי' קכ"ח ס"ק ל"א) הביא שהכהנים עונים "אמן" אחר ברכת "ולך נאה להודות" של הש"ן. האם בכהן יחיד שלא מקריאים לו מלת "כהנים" ומתחיל מיד הברכה, יש לחוש שלא יענה מפני הטירוף?
תשובה: מה שלא מצינו מפורש, אין לחוש.

שאלה: אדם שמתפלל לאט לאט, ופעמים שחוזר על מלה מספר פעמים כדי לבטאה היטב, ופעמים שתפלת שחרית נמשכת אצלו כשלוש שעות, ובכך משתבש סדר יומו, האם טוב הוא נהג?
תשובה: אינו נהג יפה, ורק גורם לו מתח ועצבים. ושאלני חתני רד"ך הי"ו שהרי כך נהג אמה"ג בעל איש מצליח זצוק"ל הי"ד במשך תקופה ארוכה כדי להתנגל לקרוא בצורה מדויקת להפליא? והשבת לו שהוא לא היה חוזר על מלה פעמיים, רק קורא לאט לבטא לנכון את הטי"ת והקו"ף והה"א וריוח בין הדבקים וכדומה, אבל כאן מדובר במי שאומר ברוך שאמר והיה, וחוזר ברוך שאמר והיה העולם, ברוך שאמר והיה העולם ברוך הוא. וכך התפלה נמשכת אצלו שלש שעות (!). והגר"ש עמאר שליט"א הביא אחד כזה לפני הגר"י קנייבסקי זצ"ל (הסמייפאר) ודחפו במקל שבידו.

שאלה: בברכת אתה חונן, האם כשמוסיף הוספות משלו להצלחה בתורה, צריך לומר "וחננו" בוא"ו?
תשובה: נכון. וכן במוצ"ש שאומרים אתה חוננתנו מסיימים וחננו בוא"ו, משא"כ בימי החול, וכמ"ש אבודרהם בתפלת שמונה עשרה ובערבית של מוצאי שבת. ע"ש. ועוד.

שאלה: אם באמצע תפלת העמידה עולה בדעתי שאלה בהלכה וכדומה, האם אני יכול לכתוב מספר מלים כדי שלא אשכח, וכך אני אתרכז בהמשך התפלה?
תשובה: אסור אף לחשוב בד"ת (כידוע הסיפור על הגר"א) וכל שכך לכתוב בתפלת העמידה. מי שהוזמן לפנישה אצל המלך ונזכר איזו בקשה נוספת, האם יעיז בפניו לרשום משהו?!

שאלה: אדם הנמצא ב"אלוקי נצור", והחזן הגיע לקדושה, האם מותר לו לומר את הקדושה יחד עם החזן?
תשובה: רק שני פסוקים, קק"ק וברוך.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל